

תוכן עניינים

חלק א': עילות תביעה במשפט האזרחי והפלילי	1
שער א': כללי	1
פרק א': הזכות לחיים בתנאים סביבתיים ראויים - הזכות לאיכות הסביבה	1
1. מבוא	1
2. הגנה על הסביבה והזכות לסביבה ראויה	3
3. הגנה על הסביבה במסגרת המשפט המינהלי והפלילי	5
4. עקרון "המזהם משלם"	7
5. הגנה על הסביבה באמצעות תובענות ייצוגיות	8
5.1 מהות ההגנה	8
5.2 הסדר פשרה בתובענה ייצוגית שעניינה, הטעיה בדבר תכונותיהן של שקיות פלסטיק, שעל גבי אריזתן צוין, כי הן "שקיות מתכלות" ו"ידידותיות לסביבה", אף שלא כך הדבר - הסדר הפשרה אושר	13
5.3 בקשה לאישור הסדר פשרה - שיווק שקיות מתכלות	15
5.4 שפכים שזרמו לים	17
פרק ב': רגולציה בשמירה על איכות הסביבה ואכיפה מינהלית	21
1. על הרגולציה בשירותים ציבוריים שונים	21
1.1 כללי	21
1.2 השימוש של הרשות השלטונית בסמכויות הרגולציה	22
1.3 הבעייתיות ברגולציה בכלל ולעניין זיהום הים בפרט	24
2. ביטולו של מתווה הגז בשל פסקת היציבות הרגולטורית שנקבעה בגדרו	25
3. סעיף 33(א) לחוק הנפט מקיים את דרישת ההסמכה לקביעת ההסדר הראשוני שמצא את ביטויו בהחלטת הממשלה בעניין היקף יצוא הגז הטבעי מישראל	25
4. סמכות הממונה להפחתת ערבות לבעל זכות לעניין מתן רישיון או חזקה (זכות נפט)	26
פרק ג': דברי חקיקה - רשימה	29
שער ב': עילות תביעה במשפט האזרחי	31
פרק א': מבוא	31
פרק ב': עילות מדיני הנזיקין - הרשלנות	33
1. כללי	33
2. עוולת הרשלנות ונגזרותיה - הדין	33
3. עוולת הרשלנות - כללי	35

4.	סוגי הנטלים והחזקות	35
4.1	הנטלים	35
4.2	"נטל השכנוע"	35
4.3	ה"המוציא מחברו עליו הראיה"	36
4.4	"דיני הראיות הולכים אחרי הדין המהותי"	36
4.5	אימתי נטל השכנוע על הנתבע?	36
4.6	"חובת הראיה"	36
4.7	מידת ההוכחה	37
5.	החזקות	37
5.1	החזקות כאמצעי הוכחה - כללי	37
5.2	"חזקה שבהנחה"	37
5.3	חזקה שב"עובדת יסוד"	38
5.4	"חזקה שבעובדה"	38
5.5	חזקה שבחוק - כללי	38
6.	חובת הראיה ברשלנות לגבי דברים מסוכנים - סעיף 38 לפקודת הנזיקין	38
6.1	הדין	38
6.2	כללי	39
6.3	המשך חלוקתה של "הלכת פישמן" והצעת הקודקס האזרחי ..	40
7.	חובת הראיה ברשלנות לגבי אש - סעיף 39 לפקודת הנזיקין	41
8.	חובת הראיה ברשלנות לגבי חיה - סעיף 40 לפקודת הנזיקין	42
9.	חובת הראיה ברשלנות כשהדבר מעיד על עצמו - סעיף 41 לפקודת הנזיקין	42
פרק ג': דיני הנזיקין - עילת תביעה בגין מטרדים		45
1.	מטרדים - הדין	45
2.	מטרד לציבור - סעיפים 42, 43 לפקודת הנזיקין	46
3.	מטרד ליחיד - סעיפים 44, 45, 46 לפקודת הנזיקין	47
4.	ההלכה הפסוקה - מטרדים	48
4.1	מטרד סביבתי קשה הפוגע במלון ובלקוחותיו - קיום מטרד סביבתי הפוגע במלון לא הוכח	48
4.2	תביעה לפיצוי מכוח פקודת הנזיקין בעילה של מטרד ורעש אשר נגרמו לתובעים המתגוררים בסמיכות לחנותו של הנתבע	49
4.3	שיעורים לזמרה ולפיתוח קול מהווים מטרד על-פי סעיף 44 לפקודה	49
4.4	תביעה לצו מניעה בעילה של מטרד - תביעת quia timet בשל מטרד צפוי - הקמת לול תרנגולות באזור חקלאי הגובל באזור מגורים ..	51
4.5	סוגיית קבלת צו מניעה נגד הפעלת מכונות הגורמות לרעש והפרעה לשכנים	51

4.6	האם הרעש, שבקע מציוד הבניה של הנתבעת, וכן הרעידות והאבק הפריעו במידה ניכרת לשימוש סביר במשרדי התובעת ולהנאה סבירה מהם.....	52
4.7	צווי עשה למניעת קיום מטרדים סביבתיים; על-מנת שתקום עילת תביעה על-סמך עוולת המטרד ליחיד, על התובע להוכיח, בין היתר, כי השימוש שעושה נתבע במקרקעין שבחזקתו גורם לתובע הפרעה של ממש לשימוש סביר במקרקעין שלו.....	54
4.8	רעש מעליות.....	54
4.9	רעשים ורעד בעקבות פעולת מדחסים.....	55
4.10	על-מנת שתקום עילת תביעה בעוולה הנזיקית של "מטרד ליחיד", על התובע להוכיח, בין היתר, כי השימוש שעושה הנתבע במקרקעין שבחזקתו גורם לתובע הפרעה של ממש לשימוש סביר במקרקעין שלו.....	56
פרק ד': הפרעה לאור שמש - סעיף 48 לפקודת הנזיקין		57
1.	כללי.....	57
2.	בקשה למתן צו מניעה מוחלט בעילת הפרעה לאור השמש והסגת גבול.....	57
3.	האם תוספת הבניה מהווה מטרד והפרעה לאור השמש?.....	57
4.	תוספת בניה שלא כדין גרמה למטרדים ולהפרעה לאור השמש, תוך הפרת חובה חקוקה.....	58
פרק ה': מניעת תמיכה - סעיף 48א לפקודת הנזיקין		61
פרק ו': שימוש הדרוש לטובת הציבור - סעיף 48ב לפקודת הנזיקין..		63
פרק ז': הסגת גבול במקרקעין בפקודת הנזיקין		65
פרק ח': היפר חובה חקוקה - פקודת הנזיקין		67
1.	כללי.....	67
2.	הפרת חובה חקוקה לצד עוולת הרשלנות.....	68
3.	סיכום.....	68
פרק ט': עילות מדיני המקרקעין		71
1.	כללי.....	71
2.	סעיף 11 לחוק.....	71
3.	סעיף 12 לחוק.....	71
4.	סעיף 13 לחוק.....	73
5.	מניעת הפרעה לשימוש - סעיף 14 לחוק.....	73
6.	סעיפים 15 עד 20 לחוק המקרקעין.....	74
6.1	כללי.....	74
6.2	סעיף 15 לחוק.....	75
6.3	תביעה למסירת מקרקעין - סעיף 16 לחוק.....	76
6.4	סעיף 17 לחוק המקרקעין.....	77
6.5	סעיף 18 לחוק.....	78

78	6.6 סעיף 19 לחוק
82	6.7 סעיף 20 לחוק
83	שער ג': עילות מכוח חוקים ותקנות למניעת מפגעים
83	פרק א': כללי
87	פרק ב': דוגמאות ותקדימים - יישום חוקים למניעת מפגעים
1	1. נדחו עתירותיהן של עיריית רמלה וחברת נשר על התכנית להקים בשטחן אתר תחזוקה ותפעול עבור רכבת ישראל - לא נפל כל פגם בהליכי התכנון של התכנית
87	2. הבקשה אינה עומדת באמות-המידה המצומצמות שנקבעו למתן רשות ערעור
91	3. בקשה לסעד זמני להפסקת פעולתה של משחקה בבניין מגוריו של המבקש, בטענת מטרד רעש - אין להתערב בהחלטת בית-משפט השלום לפיה גם ללא מתן הסעד ישנן דרכים העשויות להנמיך את רמת הרעש
95	4. לא הוכחה עד כה בכל דרך שהיא השפעה ישירה של העשן על בית המבקשים או חצרם, ובודאי שלא הוכחה מידת השפעה כזו - ככל שהיא קיימת - תדירותה, השתנותה עקב משטר הרוחות והנזקים הנובעים ממימדים כאלה של השפעה
96	5. על הרשות לפעול בכל דרך, לרבות ביצוע פעולות אקטיביות לניקוי מלא ומיידי, ולאחר מכן בקשה להיפרע מהגורמים להצטברות הפסולת בדרך של דרישה להחזר הוצאות הניקוי
98	6. התובעת לא הצליחה להוכיח קיומו של רעש בלתי-סביר בהתאם לתקנות הבוקע מהמכון האירובי לטענתה
99	7. על התובעים נכפתה התמודדות עם מטופלים שהגיעו לביתם בדרכם לקליניקה בשל היעדר שילוט והכוונה בבית הנתבעים - כל אלה כוננו הפרעה שלא היתה חד-פעמית וחולפת; דובר בהפרעה ממשית ונמשכת
100	8. החוק למניעת מפגעים סביבתיים אינו מהווה בסיס לקיום עילה בידי העירייה להגשת התובענה
101	9. הפסיקה, על-אף שהגדילה את מעגל הרשאים לתבוע מכוח החוק למניעת מפגעים, עדיין לא פתחה את הפתח להגשת תביעה על-ידי גוף שלא נפגע בעצמו מכוח המפגע, ומכאן אין עילת תביעה לעמותה מכוח חוק זה
102	10. הנתבעים מפעילים גן ילדים ללא היתר, בנכס של הנתבע 1, תוך גרימת אי-נוחות לתובעים
103	11. הקמת רעש - כתב האישום אינו מגלם פוטנציאל להרשעת הנאשם בעבירה שיוחסה לו
105	

12. במעשיו ומחדליו העמיד הנתבע, באדישות, בזלזול ובחוסר איכפתיות את חייהם ובריאותם של התובעים, זוג קשישים, בסכנה, והפך את חייהם לגיהנום מתמשך עלי אדמות, וזאת למשך תקופה של שנים ארוכות.....	106
13. הדרך המתאימה לתקוף את הדרך בה הרשות מפעילה את סמכויותיה אינה תקיפה במסגרת הליך אזרחי על-פי החוק למניעת מפגעים סביבתיים, אלא בעתירה לבג"צ או בעתירה מינהלית.....	108
14. בצו עשה זמני, ביקשו התובעים/המבקשים להורות למשיבים לסגור לאלתר כלבייה שפועלת בנכס - נקבע כי עוצמת הראיות לכאורה שהוצגו אינו כזה המצדיק היעדרות למתן צו עשה כסעד זמני כמבוקש על-ידי המבקשים.....	109
15. תביעה לפיצויים בטענה להסגת גבול ומטרד - נקבע כי בהיעדר מטרד, הרי אין כל יסוד לניסיון לטעון לנזק ולא כל שכן שאין מקום לטעון לאחריותם של כלל הנתבעים בתביעה דן.....	110
16. אין בפי העירייה טענה אמיתית כלשהיא כנגד תקפות הצו ועליה לשאת בתשלום דרישת כפל ההוצאות.....	112
17. מוזיקה המתנגנת בעוצמה בגן אירועים - אין מדובר בהפרה המשנה את מאזן האינטרסים והזכויות שעמדו בבסיס הצו השיפוטי המוסכם.....	114
18. המאשימה לא הוכיחה ברמה הנדרשת בפלילים כי הנאשם צעק, או כי הקים רעש חזק, או בלתי-סביר, שעשוי היה להפריע לאדם המצוי בקרבת מקום.....	115
19. נדחתה תביעתו של תושב פרדס חנה שטען למטרדי רעש חמורים כתוצאה מפעילות מגרש כדורסל סמוך לביתו - הרעש הבוקע מהמגרש אינו חורג מהמותר וכי אל מול זכותו של התובע לעשות שימוש סביר במקרקעיו עומד האינטרס הציבורי המובהק לעשיית שימוש במגרש.....	116
20. נדחתה תובענה קבוצתית להוצאת צו שיורה לעיריית תל-אביב שלא לפנות אשפה בשעות הלילה - תוביל לכאוס בעיר.....	117
21. הונחה תשתית ראיתית מספקת, בהתאם לאמות-המידה הדרושות בשלב הסעד הזמני, להוכחת קיומו של מטרד רעש ממשי הבוקע מחצר הנתבעים, במיוחד בשעות המנוחה, כתוצאה משהות ילדים בחצר אגב הפעלת הצהרון בביתם.....	118
22. עתירת הנאשמים לזכותם מעבירות זיהום הים וזאת מכוח טענת אין להשיב על האשמה - די בכך שיש בראיות "שמץ של ראיה" המסבכת את הנאשם במעשה העבירה כדי לחייבו להשיב על האשמה.....	120
23. לא עלה בידי התובע להוכיח את הקשר הסיבתי בין הפסולת הנטענת ובין הנזק לעצים בחלקה.....	121

24.	גן הילדים שהפעילה הנתבעת 1 בבית הנתבעים 1-2, גרם לאי-נוחות לתובעים עקב הרעש שעלה מהגן וההפרעה לתנועה. מאחר והגן פעל בהיעדר היתר לשימוש חורג, די באי-הנוחות שהוכחה כדי לזכות את התובעים בפיצוי.....	122
25.	הטענות המועלות על-ידי המבקש, לעניין אי עמידתם של המשיבים בתנאי ההיתרים והרשיונות שניתנו להם, אינן יכולות להתברר במסגרת בקשה לפי פקודת בזיון בית-המשפט.....	123
26.	הנאשמים החזיקו את הצמיגים באופן סביר בהתייחס לעובדה שמדובר במרכז מחזור ומאחר ומדובר בהצתה לא ניתן לומר שרובצת אחריות לפתחם.....	124
27.	גרימת רעש באמצעות מכשיר קול לאחר שבביתו של הנאשם נשמעה מוסיקה חזקה וצעקות אשר הקימו רעש בלתי-סביר - אין כל פגם ברשימת הדו"ח כנגד הנאשם בלבד מכוח היותו המחזיק בדירה אשר נתן רשות לאחרים להיות נוכחים בה והיה אחראי למפגש במקום.....	125
28.	תביעה למתן צו מניעה זמני ופסיקת פיצויים בגין שפיכת מי שטיפת רצפות לבור ניקוז בקרבת ביתו של התובע - כל התביעה מבוססת על סכסוך השכנים שיש לתובע עם הנתבעת, ומטרת התביעה דנן היא להעצים את סכסוך השכנים ולא להשקיטו.....	126
29.	אם טעה השוטר במסקנתו שרדיו הנאשם מהווה מקור הרעש, סביר להניח שהנאשם היה מזמין את עד התביעה בתוך ביתו כדי השוטר יבין שביתו אינו המקור של הרעש.....	128
30.	עתירת העותר למתן צו מניעת מפגע סביבתי, אשר יחייב את המשיבים להפסיק את מפגע זרימת מי הביוב לחצר ביתו ולפצותו על נזקיו - אין מקום להורות על צו עשה זמני, בטרם התבררה התובענה לעומקה ובטרם הובאו ראיות על-ידי כל בעלי הדין.....	129
31.	מוסיקה חזקה מבית מגורים - עלה בידי הנאשם לעורר ספק סביר ביחס לעובדות הנטענות כנגדו.....	131
32.	אין ספק כי מיקומו של המעבה מכער את הנוף הנשקף מחלון הסלון ופוגע באיכות חייה של התובעת.....	132
33.	הנאשם 3 עשה ככל יכולתו על-מנת להתמודד עם המפגעים התברואתיים והסביבתיים בדמות אתרי הפסולת של דלית אל כרמל, וכן על-מנת לפקח על קיום ההוראות - זיכוי.....	132
34.	המשיבים מפעילים במתחם, ובאופן בלתי-חוקי, עסק של גן אירועים לכל דבר ועניין - ניתן צו מניעה זמני.....	133
35.	פעילות משמעותית רבה ושגרתית של קליטת פסולת בניין לצרכיהם של הנאשמים.....	135

36. עסק של מסעדה אשר הסבה לתובע רעש בלתי-סביר, ריחות עזים ולכלוך - לא עלה בידי התובע להוכיח ולו טענה אחת מבין שלל הטענות שטען, ואף לא עלה בידי הלהוכיח אף לא מטרד אחד או הפרעה אחת שביקש לייחס לנתבע.....	136
37. הסמכות לדון בתביעה בגין עוולת מטרד לציבור, הינה לבית-המשפט המחוזי.....	136
38. החוק נועד כדי לתת אפשרות לאזרחים ולעמותות שעיסוקם בכך לתבוע גופים מזהמים.....	138
39. בקשה לסילוק על-הסף של תובענה ייצוגית מכוח החוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות).....	138
40. כאשר לא הוכחה דחיפות במתן הסעד הזמני, ואין ידיעה אודות מידת הפגיעה שנגרמה למבקש, אין מקום להורות על צו עשה זמני, בטרם התבררה התובענה לעומקה.....	140
41. משנמצא כי המבקשת מפרה שוב ושוב, במודע ובתחומים שונים, את ההסכם עליו חתמה, היה מקום לחלט את הערבות אותה הפקידה, ואשר נועדה לשמש כסנקציה במקרה של הפרת ההסכם. משכך, השבת חלק מהסכום - אשר כבר חולט במלואו בהתאם להחלטות בית-המשפט המחוזי, לידי המבקשת, תהווה משום עידוד המבקשת ואחרים כדוגמתה לפנות לבית-המשפט בבקשה למתן סעד בעת שהיא מפרה הסכמים באופן ברור, חוזר ונשנה.....	141
42. צו מניעה קבוע אשר ימנע מהנתבעת לנגן בפסנתר בביתה ולהשמיע רעש הנשמע עד לביתה של התובעת.....	141
43. זיהום אוויר בעקבות שריפה - דין בקשת האישור להידחות - בית-המשפט לא שוכנע כי התקיימו התנאים לאישור הגשת תובענה כייצוגית וכי ישנה אפשרות סבירה כי התובענה תתקבל לטובת חברי הקבוצה. לא הוכח במידת הראיה הנדרשת כי בשל השריפה נגרם נזק למבקשים ולחברי הקבוצה.....	142
44. נתון נוסף שיש לשקול, כחלק מתוך מכלול הנסיבות, הוא בכך שהמערערת נקטה בצעדים, בעלות כספית משמעותית, בניסיון להקטנת עוצמת הרעש העוברת דרך הקיר המשותף, בהתקנת בידוד אקוסטי, ואילו המשיבה לא נקטה בצעדים כלשהם, בין בהתקנת בידוד אקוסטי גם בצד הקיר שלה, בהזזת מיקום הפסנתר או באמצעים אחרים שאולי היה בהם להקטין עוצמת הרעש המגיע לביתה של המערערת. באיזון בין האינטרסים של הצדדים, מצד אחד, הצורך של המערערת לנוח ולנהל את שגרת חייה בביתה ומהצד השני, רצון המשיבה לנהל פעילות בביתה הכוללת נגינה בפסנתר, עולה כי יש לקבל את הערעור בחלקו ולקבוע כי המשיבה תוכל לנגן בפסנתר בביתה, בשעות הבאות: החל משעה 10: 00 ועד 13: 00, וכן החל משעה 16: 00 ועד 20: 00, ולא יותר משעתיים וחצי ביום במצטבר.....	143

45. הגם שאתר פסולת אחד אינו יכול לשמש בעת ובעונה אחת גם "תחנת מעבר" וגם "אתר לסילוק פסולת", על-פי חוק רישוי עסקים ותקנות רישוי עסקים - יכול אותו האתר גם להוות "תחנת מעבר" לצורכי החלת תקנות רישוי עסקים וגם להוות "אתר לסילוק פסולת" לצורך החלת התקנות למניעת מפגעים.....143.

46. הצורך החברתי הגובר בשמירה על משאבי הטבע ההולכים והמתדלדלים וההכרה בנזק שנגרם לכלל הציבור בשל זיהום הטבע והסביבה, חייבה את המחוקק לקבוע רמת ענישה משמעותית לעוברים עבירות אלו, ואת בית-המשפט בתורו לנקוט מדיניות ענישה מחמירה כלפי אותם עבריינים.....143.

47. כאשר מדובר ברעש בלתי-סביר מרכבת, הדין קובע מפלסי רעש מותרים מקסימאליים. על-כן, הוכחת רעש לא חוקי שמחייב פיצוי, מחייבת הגשת חוות-דעת אקוסטית, שתוכיח כי מפלס הרעש בדירות התובעים עולה על המותר לפי הדין עקב מעבר הרכבת. לפיכך, התחושה הסובייקטיבית של התובעים, כעולה מתצהיריהם ועדותם, בדבר רעש שיוצר מטרד קשה, לא יכולה להוות ראיה מספקת לקבלת תביעתם. כך גם בית-המשפט עצמו לא יכול לבסס פיצוי בעניין זה על תחושותיו, אלא אך ורק על מדד אובייקטיבי הקבוע בדין של מפלס הרעש החוקי.....144.

48. עם-זאת, אכן מתקיימת עוולת הפרת חובה חקוקה וזאת ביחס לחוק למניעת מפגעים. הנתבע 1 הפר את החובה המעוגנת בסעיף 1 לחוק מניעת מפגעים. החובה החקוקה נועדה לטובת התובעים, כמי שהתגוררו במקום ולהנאתם. הנזק הוא מהסוג שאליו התכוון החיקוק ונובע מהפרת החובה החקוקה. כמו-כן, החיקוק לא התכוון לשלול את התרופה הנזיקית.....144.

49. אין במידת הרעש שנקבעה בתקנות כדי להקים חזקה השוללת מבעל דין את האפשרות להוכיח באמצעים מקובלים אחרים שרעש חזק או בלתי-סביר הסב לו מטרד. ובעל דין יכול להוכיח שרעש חזק או בלתי-סביר הטריד אותו גם ללא מדידה, ובלבד שישכנע את בית-המשפט כי מדובר ברעש חזק או בלתי-סביר; הרעש מפריע, או עשוי להפריע, לאדם המצוי בקרבת מקום או לעוברים. כמו-כן הפרעה העולה כדי מטרד ליחיד, כמובנו בסעיף 44 לפקודת הנזיקין, נדרשת להיות מוחשית ולא קלת ערך.....144.

50. יש לראות ברעשים הנגרמים מן הרכבות משום מפגע רעש המהווה הפרעה של ממש - כהגדרתה בעוולת המטרד ליחיד. מסקנתי בדבר גרימת "הפרעה של ממש" לוקחת בחשבון את מיקום וטיבם של המקרקעין כדרישת הסעיף. אמנם בענייננו אין מדובר באזור שאינו סובל ממפגעי רעש, אולם אין בכך לאיין את הרעש המגיעה מן הרכבות.....145.

51.	באיזון בין עוצמת הרעש הנשמעת בבית ישר לבין צרכי הביטחון של תושבי מושב בית עזרא, כאשר את עוצמת הרעש בבית ישר ניתן להפחית באופן משמעותי, באמצעות התקנת זכוכית כפולה, יש להעדיף את צרכי הביטחון של תושבי המושב	145.....
147	פרק ג': סקירת חקיקה - רשימה	147.....
149	פרק ד': עילות מכוח חוקים ספציפיים	149.....
151	שער ד': עילות בתחום האכיפה הפלילית וענישה	151.....
151	פרק א': כללי	151.....
153	פרק ב': הלכה למעשה	153.....
1.	אף שניתן שלא להרשיע תאגיד האחראי בפלילים, אין חובה על בית-משפט להטיל עליו צו שירות לתועלת הציבור או צו מבחן, וניתן להטיל התחייבות להימנע מעבירה, ללא סנקציה נוספת או לצד חיוב בתשלום פיצוי	153.....
2.	יש להפסיק במדיניות שבמסגרתה פוטרים את ממלאי התפקידים בתאגיד מהרשעה ומבקשים להרשיע ולהעניש את התאגיד, במיוחד כשמדובר בתאגיד ציבורי או חברה ממשלתית, שאז נפגע הציבור הרחב או המדינה	154.....
3.	ענישה כלכלית משמעותית, תחייב את ראשי הרשויות המקומיות להציב את נושא ההגנה על איכות הסביבה במקום גבוה יותר בסדר העדיפויות; יש להעדיף את אינטרס הציבור על אינטרס הנאשמים	155.....
4.	הדרך הראויה להתמודד עם עבירות סביבתיות היא על-ידי הטלת קנסות משמעותיים, שישקפו, בין היתר, את "החיסכון הכלכלי" או היתרונות הכספיים שהשיגו הנאשמים באמצעות העבירות שביצעו	155.....
157	חלק ב': "תכנון סביבתי" ודיני תכנון ובניה	157.....
157	שער א': "תכנון סביבתי" - משמעות המושג	157.....
157	פרק א': מבוא	157.....
159	פרק ב': חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 ושמירה על איכות הסביבה	159.....
163	פרק ג': ה"שלד התכנוני" על-פי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965	163.....
1.	תכנית מיתאר	163.....
2.	מעמדה של תכנית בינוי	163.....
165	פרק ד': מעורבות בית-המשפט בשיקול-דעת של גופי התכנון	165.....
1.	היקף התערבותם של בתי-המשפט בקביעות תכנוניות ושמאיות של מוסדות התכנון	165.....
2.	התערבות בית-המשפט המינהלי - אימתני?	165.....

3.	"תכנית מיתאר" - התערבות בית-המשפט	167
4.	סבירות החלטת הרשות	168
5.	תקיפת ועדת ערר בנושאים תכנוניים	169
6.	חשיבות דיני התכנון והבניה ואכיפתם	169
7.	איזון מימוש זכות הקניין של הפרט בקרקע, לבין צרכי הכלל, מחייבת לעיתים, גריעה מהנאת הקניין כדי להגשים תכליות תכנון חשובות המקדמות את האינטרס הציבורי - העתירה נדחתה	170
8.	דחיית תביעה נזיקית לפיצוי כספי בגין נזקים שנגרמו למבקשים עקב כך שהמשיבות מנעו מהם את האפשרות לנצל זכויות בניה במקרקעין שבבעלותם - נדרשת הוכחה לקיומו של מעשה או מחדל רשלני מצד גורמי התכנון והרשות המוניציפאלית	172
9.	לא ניתן להיעתר לבקשת המבקשות להתיר את המשך הבניה במגרש עד להכרעה בערעור	173
10.	הכלל הנקוט בידי בית-המשפט הוא כי הוא אינו שם עצמו בנעלי רשויות התכנון, והתערבותו בהחלטותיהן המקצועיות נעשית במשורה ובעילות מובהקות המצדיקות התערבות במעשה המינהלי, כגון חריגה מסמכות, חוסר תום-לב או חריגה קיצונית ממתחם הסבירות	174
11.	מינוי הוועדה להשלמת תכניות לפי סעיף 109א לחוק, בהתקיים התנאים המנויים בו, הוא מנדטורי	174
12.	הכלל העקרוני שלפיו הביקורת השיפוטית תבוא רק לאחר השלמת הליכי התכנון, הוא כלל שהסטיה ממנו תהיה בנסיבות יוצאות דופן	174
פרק ה': פגיעה במקרקעין - סעיף 197 לחוק התכנון והבניה ואיכות הסביבה		
1.	כללי	175
2.	השיקולים המנחים בבסיס סעיפים 197 ו- 200 לחוק התכנון והבניה	184
3.	מהות הפגיעה במקרקעין	189
4.	פיצוי בשל תכניות עתידיות	190
5.	תביעת פיצויים - מועד להגשה והתיישנות	190
6.	סוג הפגיעה המזכה בפיצוי מכוח סעיף 197 לחוק התכנון והבניה - מטרד רעש	192
7.	אין מקום לדחות את החלטות מוסדות התכנון לאשר תכניות בניה למגורים בהיקף כולל של כ- 15,000 יחידות דיור בדרום העיר בית-שמש	192
8.	תכנית מתאר ארצית הינה תכנית שניתן לבסס עליה תביעה לפיצויים בגין פגיעה במקרקעין	193

9. רשות ציבורית זכאית לתבוע פיצויים מכוח סעיף 197 לחוק התכנון והבניה, בגין פגיעה במקרקעין שהיא בעלת זכויות בהם, עקב אישור תכנית.....	194
10. דחיית תביעה נזיקית לפיצוי כספי בגין נזקים שנגרמו למבקשים עקב כך שהמשיבות מנעו מהם את האפשרות לנצל זכויות בניה במקרקעין בבעלותם - נדרשת הוכחה לקיומו של מעשה או מחדל רשלני מצד גורמי התכנון והרשות המוניציפאלית.....	196
11. לא ניתן להיעתר לבקשת המבקשות להתיר את המשך הבניה במגרש עד להכרעה בערעור.....	197
פרק ו': פטור מתשלום פיצויים - אין פיצויים למעשים שאחרי הפקדת תכנית - סעיפים 200-201 לחוק.....	199
שער ב': בניה לגובה וצפיפות דיור.....	203
פרק א': בניה לגובה.....	203
פרק ב': צפיפות דיור.....	205
שער ג': שמירה על הריאות הירוקות.....	207
פרק א': כללי.....	207
פרק ב': הקמת עיר חדשה ושטחים פתוחים.....	209
פרק ג': שמירה על ה"ריאות הירוקות" - סוגיות שונות.....	211
שער ד': תסקיר השפעה על הסביבה.....	213
פרק א': הדין.....	213
פרק ב': כללי.....	215
פרק ג': הקמת תחנת כוח מוסקת בגז ותסקיר השפעה על הסביבה.....	219
פרק ד': כביש חוצה ישראל.....	221
פרק ה': תכניות בעלות השפעות סביבתיות לטווח ארוך ותסקיר השפעה על הסביבה.....	223
פרק ו': פטור מהגשת תסקיר השפעה על הסביבה.....	225
שער ה': שמירה על איכות הסביבה וחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965.....	227
פרק א': הקמת מחצבות.....	227
פרק ב': הרחבת עיר - נוף כפרי פתוח.....	229
פרק ג': תמ"א 37/ח.....	231
פרק ד': בניה המשמשת חקלאות.....	233
פרק ה': הפעלת חניון בשכונה.....	235
פרק ו': סלילת כביש.....	237
פרק ז': קביעת הסדרי תנועה.....	239
פרק ח': הקמת תחנת כוח.....	241
פרק ט': סלילת כביש וקירוי.....	243

פרק י': מפעל לעיבוד גרוטאות על שטח חקלאי	245
פרק י"א: בניה במרקם שמור - תחנת תדלוק	247
פרק י"ב: חיבור קידוחי גז טבעי למערכת ההולכה הארצית	249
פרק י"ג: בניה על שטח חקלאי	251
פרק י"ד: כביש גישה לאתר הטמנת פסולת	253
פרק ט"ו: שימוש במגרש לצרכים ציבוריים	257
פרק ט"ז: הקמת מפעל בטון	259
1. המפעל איננו צפוי לפגוע בתושבים, והוא עומד בכל התנאים הדרושים להפעלה מלאה ורציפה	259
2. הובאו ראיות לכאורה בכל הנוגע לביצוע עבודות הבניה והקמת מפעל הבטון ללא היתר, ואף בניגוד לצווי הריסה והפסקת פעילות	260
פרק י"ז: הפעלת מכלאה בניגוד לחוק ומפגעי רעש, ריח וזיהום אוויר	263
פרק י"ח: הפעלת מרכז לימודי במחסן/מבנה עזר בבית מגורים	265
פרק י"ט: חידוש היתר להקמת תחנת תדלוק	267
פרק כ': מגדלים - חסימת אור ושמם	269
פרק כ"א: בניה בשמורת טבע	271
פרק כ"ב: שימוש חורג למטרת גן ילדים - מפגעי רעש	273
פרק כ"ג: פגיעה בזכויות הקניין	275
פרק כ"ד: ביצוע עבודה ללא היתר - שימוש מסחרי	277
פרק כ"ה: בניית קומה המשמשת למגורים - בניגוד ליעוד	279
פרק כ"ו: בניית דירי עיזים	281
פרק כ"ז: שימוש מסחרי - יחידות אירוח	283
חלק ג': מפגעי רעש	285
שער א': מבוא	285
פרק א': כללי	285
פרק ב': סקירת חקיקה בנושאי רעש	287
שער ב': סוג הפגיעה המזכה בפיצוי מכוח סעיף 197 לחוק התכנון והבניה - מטרד רעש	289
פרק א': פגיעה ישירה מול פגיעה עקיפה	289
פרק ב': פגיעה קיימת מול פגיעה צפויה	293
פרק ג': היקף הפיצוי	295
פרק ד': הזכות לפיצוי של בעלי זכויות במקרקעין המצויים בקו רעש נמוך מהסף שנחשב ל"מטרד"	297
שער ג': סוגיות שונות במפגעי רעש	301
פרק א': רעש ומיגון כביש	301
פרק ב': מרכזי ספורט ורעש	303
פרק ג': רעש ממפעלים	305

פרק ד': רעש - כתאונת עבודה.....	307
1. הדין.....	307
2. כללי.....	307
3. טנטון - סעיף 84א(ב) לחוק הביטוח הלאומי.....	308
4. סעיף 84א(א)(2) לחוק הביטוח הלאומי.....	310
5. סעיף 84א(ב) לחוק הביטוח הלאומי.....	310
6. סעיף 84א(ב)(1) לחוק הביטוח הלאומי.....	311
7. סעיף 84א(ב)(3) לחוק הביטוח הלאומי.....	311
8. ההלכה הפסוקה.....	312
פרק ה': תהליך נחיתת מטוסים - מפגע רעש.....	321
פרק ו': פינוי אשפה בשעות הלילה - רעש מטריד.....	323
פרק ז': רכבת קלה בירושלים - רעש מטריד - סגירת זלתות הרכבת.....	325
פרק ח': מיגונים אקוסטיים - רכבת ישראל.....	327
פרק ט': מחצבות - הסדרת פעילות ומפגעים.....	331
1. מפגעי אבק ורעש - מחצבה.....	331
2. רשויות האכיפה - מילוי חובותיהם - הסדרת פעולות מחצבה.....	332
3. דחיית בקשה לסגירת מחצבות פיראטיות - לא נפל פגם במדיניות המשיבים, אשר מדיניותם היא סבירה ושיקול-הדעת העומד ביסודה מושתת על נימוקים ענייניים וראויים.....	334
פרק י': היתר - חוות-דעת אקוסטית.....	337
פרק י"א: הפעלת עסק ללא רישוי ומפגע רעש.....	339
פרק י"ב: עוצמת רעש ממוזיקה ברכב.....	341
פרק י"ג: חובת בניית קיר אקוסטי.....	343
פרק י"ד: הפעלת מגרסה - סעד זמני.....	345
פרק ט"ו: מטרד רעש ביחסי דיירים בבית משותף.....	347
פרק ט"ז: הפעלת צרכניה.....	349
פרק י"ז: פעילות קניון מטרד רעש.....	351
חלק ד': קרינה אלקטרו מגנטית וחומרים רדיו אקטיביים.....	353
שער א': כללי.....	353
פרק א': מבוא.....	353
פרק ב': הגדרת הקרינה וסוגי הקרינה.....	355
1. מהי קרינה.....	355
2. קרינה מייננת.....	355
3. קרינה בלתי-מייננת.....	355
4. מקורות הקרינה המייננת והבלתי-מייננת.....	356
פרק ג': הצבת אנטנות סלולריות וסעיף 197 לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965.....	357

שער ב': סוגיות שונות בענייני קרינה אלקטרומגנטית	359
פרק א': ממסר לשידורי רדיו	359
פרק ב': "מסדרון חשמל" להעברת קווי חשמל	361
פרק ג': מחלות עקב קרינה	363
1. ערעור על פסק-דינה של ועדת הערר, שלא קיבלה את בקשתם של הורי המנוח, להכיר בהם כבני משפחתו של נספה - סרטן מעי הגס - הערעור נדחה	363
2. ערעור על פסק-דינה של ועדת הערר לפי חוק הנכים - קשר סיבתי בין מחלת הלוקמיה בה לקה המערער לבין חשיפתו לקרינה בזמן שירותו הצבאי - הערעור התקבל	365
3. ערעור על פסק-דינה של ועדת הערעור לפי חוק הנכים - הכרת טרשת נפוצה כפגיעה שנגרמה כתוצאה מהשירות הצבאי - הערעור נדחה	369
4. קרינה כגורם מסרטן להופעת סרטן המעי הגס - התביעה נדחתה	371
פרק ד': שידורי קרינה אלקטרו מגנטית הרסנית ושיבוש בצמיחת הגידולים החקלאיים בשדותיהם	373
פרק ה': ביטול היתר שניתן לפי חוק הקרינה הבלתי-מייננת	375
פרק ו': חוק לטיפול סביבתי בציווד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, התשע"ב-2012	377
1. הגברת מודעות רוכשי הסוללות מהמשיבה לאיכות הסביבה וקידום מטרות החוק לטיפול סביבתי	377
2. בקשת הסתלקות ואישור הסדר	378
חלק ה': זיהום אוויר	381
שער א': מבוא	381
פרק א': כללי	381
פרק ב': ההבחנה בין סוגי המזהמים	383
פרק ג': רשימת הנזקים כתוצאה מזיהום האוויר	385
פרק ד': דרכים למניעת זיהום האוויר	387
פרק ה': תסקיר השפעה על הסביבה לעניין זיהום האוויר	389
פרק ו': סקירת החקיקה לאכיפת השמירה על אוויר נקי	391
שער ב': דו"חות ביקורת וחוות-דעת על מצב זיהום האוויר בארץ ובמזהמים מרכזיים	393
פרק א': דו"ח מבקר המדינה	393
פרק ב': חוות-דעת ועבודות מחקר	395
שער ג': סוגיות שונות בנושא זיהום אוויר	399
פרק א': פליטת פיח ותחמוצת גופרית	399
פרק ב': ריח כמפגע	401

403	פרק ג': הפסקת פעולת מגרסה
פרק ד': עיצום כספי על-פי הוראות חוק אוויר נקי,	
405	התשס"ח-2008
407	פרק ה': הגשמת המטרות של חוק אוויר נקי - עתירה
409	פרק ו': זיהום - סיבי אזבסט
411	פרק ז': נזקי גוף - חומרים הנפלטים ממפעלים
413	פרק ח': סילוק פסולת אזבסט
415	פרק ט': פעולת המפחמות
417	פרק י': רישוי ותנאי איכות האוויר
419	פרק י"א: אי-נקיטת אמצעים למניעת זיהום אוויר
423	פרק י"ב: תביעה ייצוגית - מפגע ריח בנמל חיפה
פרק י"ג: הסדר פשרה בייצוגית - מטרד ריח - מפעל למזון לבעלי חיים	
425	פרק י"ד: תובענה ייצוגית - מפגעי אבק, ריח ורעש - מחצבה
427	פרק ט"ו: מפגעי ריח ממפעלים
429	פרק ט"ז: תקלות בתכנון משרפה
431	פרק י"ז: אחריות העירייה לסילוק מפגעים - קיר אקוסטי - רכבת
435	פרק י"ח: תובענה ייצוגית - הפצת עשן וריח ממסעדה
437	פרק י"ט: אי-נקיטת אמצעים למניעת בעירה
439	פרק כ': זיהום אוויר חריג - תחנה מרכזית ירושלים
443	פרק כ"א: נזקי אבק
445	פרק כ"ב: עסק לגידול בקר - נזקי ריח
447	פרק כ"ג: מטרד סביבתי - הפעלת מאווררים
449	פרק כ"ד: עבירות של גרימת ריח וזיהום אוויר
451	פרק כ"ה: פרויקט אנרגיה אלטרנטיבית
453	פרק כ"ו: צו מכוח חוק אוויר נקי - זו החלטה מינהלית
455	פרק כ"ז: גרימת זיהום אוויר - זיכוי מעבירה
457	פרק כ"ח: זיהום אוויר מכלי רכב
459	פרק כ"ט: פסולת אלקטרונית
461	1. המשיבות מפרות את הוראות החוק, ולא מפרסמות בסניפיהן את דבר קיומה של האפשרות למסור פסולת אלקטרונית, כפי שנדרש מהן
461	2. אישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית - פינוי פסולת ציוד חשמלי ואלקטרוני
463	3. אישור הסתלקות מתובענה ייצוגית - חוסר שילוט למיכלי אצירה לפסולת סוללות
464	חלק ו': מים ושפכים
467	שער א': מבוא

467	פרק א': כללי
469	פרק ב': זיהום נחלים
471	פרק ג': סקירת חקיקה - הערה כללית
473	שער ב': סוגיות שונות
473	פרק א': זיהום מי תהום
475	פרק ב': הטיית נחלים
477	פרק ג': הזרמת מי ביוב ואגני חמצון
479	פרק ד': מכוני טיהור - בוצע - מכרז
481	פרק ה': הגדרת "שמן משומש" בתקנות למניעת מפגעים
483	פרק ו': זרימת דלק לקרקע ממכל דלק
485	פרק ז': זיהום מים - הזרמת תשטיפים
487	פרק ח': מיקום הצבת תחנת שאיבה
489	פרק ט': זיהום הקישון - תביעה נזיקית במהלך שירות בחיל הים
491	פרק י': ניקוי שטח ממזהמים
495	פרק י"א: שימוש במי קולחין - התערבות בשיקול-דעת הרשות
1	בג"צ אינו שם את שיקול-דעתו תחת שיקול-דעתה של הרשות
	האמונה על קבלת ההחלטה, אשר לה המומחיות כמו גם האחריות בדין
495	על תוצאותיה
2	החלטת מנהל רשות המים להעביר את צרכני הקצה לתאגיד המים
	הינה תואמת את הדין הקיים, חוק תאגידי המים וחוק המים -
495	הערעורים נדחו
499	פרק י"ב: הצפת נחל הגעתון
503	פרק י"ג: מי השקיה מזוהמים
1	התובעים לא הוכיחו, כי סופקו להם מי השקיה מזוהמים - התביעה
503	נדחתה
2	המערערים הורשעו בין היתר בעבירה של זיהום מים - הערעור
505	התקבל בחלקו
509	פרק י"ד: עבירות של זיהום מים - גידול פטריות
511	פרק ט"ו: מי רצפות לבור ניקוז
513	פרק ט"ז: תחנת שאיבה - הזרמת שפכים מזוהמים
515	פרק י"ז: זרימת מי ביוב לחצר
517	פרק י"ח: גרימת זיהום מים והפרת חובת פיקוח - זיכוי
519	פרק י"ט: מיתקן לטיהור שפכים - ניתוק המבקשת
521	פרק כ': הזרמת שפכים תעשייתיים
523	פרק כ"א: זיהום מים - הימנעות מהרשעה
525	פרק כ"ב: זיהום מים - התחייבות עתידית להימנע מעבירה
527	פרק כ"ג: הזרמת חומרים מסוכנים למקורות מים
529	פרק כ"ד: רשלנות בתחזוקת מערכת ביוב בעיר
531	חלק ז': זיהום ים

531.....	שער א': מבוא
531.....	פרק א': כללי
533.....	פרק ב': האמצעים למניעת זיהום הים והחופים
533.....	1. כללי
533.....	2. אמצעים שיסודם במערכת חקיקתית ואמנות
534.....	3. צמצום ושליטה
534.....	4. ניטור ובדיקה
534.....	5. שיתוף פעולה בינלאומי
535.....	שער ב': סוגיות שונות
535.....	פרק א': זיהום בשל שפיכת שמן
537.....	פרק ב': הרשעת תאגיד בעבירה לפי חוק למניעת זיהום ים
539.....	פרק ג': תביעה ייצוגית - זיהום בחוף דור-נחשולים
541.....	פרק ד': עבירה מכוח החוק למניעת זיהום ים ממקורות יבשתיים
545.....	פרק ה': זיהום ים - אחריות בעלי תפקידים
547.....	פרק ו': דליפת שמן מאניה
549.....	חלק ח': פסולת מוצקה ושמירת ניקיון
549.....	שער א': כללי
549.....	פרק א': מבוא
551.....	פרק ב': פתרונות אלטרנטיביים ומקבילים לקבורה והטמנה
553.....	פרק ג': סוגי הפסולת המוצקה
555.....	פרק ד': סקירת חקיקה
557.....	שער ב': סוגיות שונות
557.....	פרק א': חוק שמירת הניקיון - התיישנות
559.....	פרק ב': מחזור ארגזים
561.....	פרק ג': השלכת פסולת מחצבה
563.....	פרק ד': הפעלת עסק לפינוי פסולת ברשות הרבים
565.....	פרק ה': היטל הטמעה על מפעיל אתר לסילוק פסולת
567.....	פרק ו': השלכת פסולת עם חומר מסוכן
569.....	פרק ז': הפסקת הפעלת מתקן להפרדת פסולת
573.....	פרק ח': איסוף והעברת פסולת ללא רישוי
577.....	פרק ט': הטלת קנסות משמעותיים
579.....	פרק י': אגרת פינוי אשפה
581.....	פרק י"א: ביצוע עבודות בדיקה של קרקע מזוהמת
583.....	פרק י"ב: השלכת פסולת - רישוי
585.....	פרק י"ג: השלכת פסולת מרכב
587.....	פרק י"ד: הפרת תנאי רישוי להובלת פסולת
589.....	פרק ט"ו: שינוע גרוטאות
593.....	פרק ט"ז: החרמת משאיות המבקשות לשפוך חומרי חפירה

פרק י"ז: עבירות אסדרתיות - הימנעות מהרשעה - החרג	595
פרק י"ח: הרשעה בהשלכת פסולת	597
פרק י"ט: הפעלת תחנות לטיפול בפסולת - מפגעים	601
1. הפעלת תחנות לטיפול בפסולת בתחומי העיריה בניגוד לדין, וכן עבירות של זיהום אוויר ושל גרימת מפגעים - הערעור התקבל בחלקו	601
2. העבירות בהן הורשעו הנאשמים פגעו באיכות הסביבה ובזכות הציבור לחיות חיים בסביבה נקיה ומסודרת. עם-זאת - בית-המשפט לקח בחשבון את הודאת הנאשמים המיידית וקבלת אחריות על מעשיהם, את הסרת מלוא המחדלים והכשרת המקום בעלות של מאות אלפי שקלים	603
3. המדובר בניהול קלוקל תוך הפרה בוטה של החוקים הרלוונטיים של תחנת מעבר לפסולת יבשה שנמשך לאורך שנים	604
4. הצורך החברתי הגובר בשמירה על משאבי הטבע ההולכים ומתדלדלים וההכרה בנוזק שנגרם לכלל הציבור בשל זיהום הטבע והסביבה, חייבה את המחוקק לקבוע רמת ענישה משמעותית לעוברים עבירות אלו, ואת בית-המשפט בתורו לנקוט מדיניות ענישה מחמירה כלפי אותם עבריינים	605
פרק כ': צו הצהרתי להטמנת פסולת	607
פרק כ"א: ביטול צו ניקיון	609
פרק כ"ב: השלכת פסולת וניהול עסק ללא רישיון	611
1. המערער הורשע בעבירות של לכלוך והשלכת פסולת ברשות הרבים וניהול עסק ללא רישיון - הערעור התקבל בחלקו	611
2. הטלת קנסות נמוכים רגילים מברגיל על-מנת כדי לא לפגוע בציבור בסופו-של-יום	612
3. נוכח הפגיעה החמורה בערכי איכות הסביבה ושלומו הציבור, יש לקבוע מתחם ענישה חמור שיהא בו כדי להרתיע את הנאשם כמו גם אחרים מלהמשיך ולדרוס ברגל גסה את סביבתם האקולוגית	612
4. גזר-דין על הפעלת תחנת מעבר פיראטית לפסולת	613
5. הוכח שלא כל הפסולת פונתה על-ידי הנאשמים לאתרי הטמנה מורשים, בהתאם להסדר הטיעון	614
6. השלכת פסולת ב"רשות הרבים"; שטח מסויים יראה "רשות רבים" במידה ולציבור הרחב קיימת אפשרות גישה ומעבר דרכו, בהיעדר גידור או שילוט המתריע מפני סכנה או האוסר מעבר שם	616
7. ביטול חלקי של האישומים בנוגע לניהול עסק ללא רישיון, איסור לכלוך והשלכת פסולת, הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין, הפעלת אתר לסילוק פסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין, גרימת זיהום אוויר וריח בלתי-סבירים ואי-נקיטה באמצעים לכיבוי בערה, אי-ביצוע צו ניקוי	618

8. זיכוי הנאשמת מאחר ולב המחלוקת נגע לשאלת היסוד "רשות הרבים" שעל-פי העבירה, בין היתר ובעיקר לאור העובדה כי מדובר באתר עבודה בו פעלה הנאשמת על-פי חוזה ועל-פי היתר בניה.....619	9. זיכוי הנאשם מביצוע עבירה של השלכת פסולת ברשות הרבים והרשעה בהשלכת פסולת באתר שאינו מורשה לכך.....619
10. המאשימה לא הוכיחה כי פסולת הבניין הושלכה על-ידי הנאשמים ברשות הרבים.....620	פרק כ"ג: תחנת מעבר לא מוסדרת לפסולת.....621
1. המערערים הורשעו בסדרת עבירות בתחום איכות הסביבה - תחנת מעבר לא מוסדרת לפסולת - הערעורים נדחו.....621	2. המשיבים הפעילו את תחנת המעבר לפסולת "שרונים" בניגוד לחוק - הערעור נדחה.....622
פרק כ"ד: גביית פיקדון על בקבוקים.....625	פרק כ"ה: הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא רישיון.....627
פרק כ"ו: לכלוך והשלכת פסולת.....635	1. הוגש נגד הנאשמת כתב אישום, המייחס לה עבירה של איסור לכלוך והשלכת פסולת - הנאשמת זוכתה.....635
2. הנאשם הואשם, כי השליך פסולת בניין, מגג בניין - הנאשם זוכה.....636	3. הנתבעים השליכו פסולת באזור יער בן שמן - הנתבעים הורשעו.....637
4. הנתבעת, המועצה המקומית ג'וליס, לא פינתה את הפסולת הביתית ממפעלה של התובעת - התביעה נדחתה.....638	5. על-אף שברור שהדבר איננו מדויק וייתכן ובנסיבות אחרות ראוי היה להקדיש דיון לעניין זה לאור עיקרון החוקיות.....639
פרק כ"ז: שמירת הניקיון.....641	פרק כ"ח: פסולת.....643
פרק כ"ט: תמצית ההלכה הפסוקה.....645	1. בקשה להורות על בטלות החלטת המועצה אשר דחתה בקשה לחידוש רישיון.....645
2. האם שתי תחנות יכולות להוות בעת ובעונה אחת גם "תחנת מעבר", כמשמעות המונח האמור בתקנות רישוי עסקים, וגם "אתר לסילוק פסולת"?.....646	3. בקשה למתן צו הפסקה שיפוטי בעקבות גרימת נזק לקרקע.....648
4. הרשעה בשל שינוע פסולת והשלכת חלק ממנה על הקרקע בתחנת המעבר, ללא רישיון או היתר זמני.....649	5. האם פעלה הנאשמת מכוח היתר שניתן לה או בהתאם לתנאי היתר, כאמור בסיפא לסעיף 39(א)(1) לחוק העזר?.....650

6. טענתה של הנאשמת, כי "הזמנה למשפט" בגין עבירות קנס שקולה לכתב אישום.....	650
7. הסרת המפגע, לרבות פינוי הפסולת והחפצים.....	651
8. נקיון החצר.....	651
9. סתירת חזקת המסירה.....	651
10. החזקת נכס באופן שמתקיים בו מפגע, וזאת עקב נזילת מים מצינור.....	652
11. "צו לשימוש ארעי".....	652
12. סמכותו של המפקח.....	652
13. בקשתו של המבקש הוגשה ללא כל טענת הגנה המוכרת בחוק.....	653
חלק ט': חומרים מסוכנים.....	655
שער א': כללי.....	655
פרק א': מבוא.....	655
1. כללי.....	655
2. הגדרה - פסולת חומרים מסוכנים.....	655
פרק ב': האמצעים המניעתיים והאכיפתיים לטיפול בבעיית החומרים המסוכנים לכל סוגיה.....	657
פרק ג': סקירת חקיקה.....	659
שער ב': סוגיות שונות.....	661
פרק א': אי-מתן רישוי ל"פאב" השוכן קרוב למקום אחסון חומרים מסוכנים.....	661
פרק ב': תביעה עקב חשיפה לחומרי הדברה.....	663
פרק ג': מסירת מידע ביחס לפעילות בתחום החומרים המסוכנים.....	665
פרק ד': תאונה - חומרים מסוכנים - דו"ח ועדת בדיקה.....	667
פרק ה': היתר להובלת חומרים מסוכנים - חידוש.....	669
פרק ו': חיסיון מסמכים שנמסרו למשרד לאיכות הסביבה.....	671
פרק ז': עיסוק ברעלים ללא היתר.....	675
פרק ח': ייבוא חומרים מסוכנים.....	677
פרק ט': מתקן לטיפול בשפכים - הימצאותם של חומרים מסוכנים.....	679
פרק י': אירוע של דליפת אמוניה.....	683
פרק י"א: אי-סימון חומר מסוכן.....	685
פרק י"ב: החזקת מיכלי רעלים ללא היתר.....	687
פרק י"ג: עיסוק ברעלים ללא היתר.....	689
פרק י"ד: סמכות השר לאיכות הסביבה ביחס לקביעת סוגי הרעלים והוראות לגבי אריזתם.....	691

פרק ט"ו: החלפת מתקן ייבוש חומרים ישן במתקן חדש לצורך הגדלת יכולת הייצור.....	693
פרק ט"ז: דליפת חומר מסוכן - עיצומים	695
פרק י"ז: ביטול צו לפינוי רעלים	697
חלק י': חופים, טבע, נוף ואתרים	699
שער א': הגנת החופים	699
פרק א': מבוא.....	699
פרק ב': סקירת חקיקה	701
שער ב': סוגיות שונות	703
פרק א': בניית מלונית על חוף הים - נהריה	703
פרק ב': בניית פארק שעשועים על חוף נהריה - באזור מרבץ אזבסט.....	705
פרק ג': תכנית הנוגדת את תמ"א 13 סמוך למרינה בחוף הרצליה	707
פרק ד': שמירת שטחים פתוחים ופריסת בניה	709
פרק ה': ציד ללא היתר	711
פרק ו': סלילת כביש ליד קיבוץ בית אורן	713
פרק ז': שמירה על היער	715
פרק ח': החשיבות בשמירה על ערכי טבע ושטחים פתוחים.....	717
פרק ט': הקמת מתחם נופש בגן לאומי אשקלון	719
פרק י': מניעת פגיעה בסביבת חוף הים - חוק שמירת הסביבה החופית.....	721
פרק י"א: איזון בין השטחים הפתוחים והמוסדרים.....	723
פרק י"ב: ציד	725
פרק י"ג: שיקום המחצבה - חוק גנים לאומיים, שמורות טבע ואתרים לאומיים.....	727
פרק י"ד: שימור הסביבה החופית.....	729
פרק ט"ו: חניה על טפטפות וצמחיה	733
פרק ט"ז: הלגונה באילת.....	735
פרק י"ז: פרויקט פיתוח בקו החוף של חיפה - תביעות	737
פרק י"ח: ירידת מפלס הכנרת ומפגעי יתושים	739
פרק י"ט: שינוי ייעוד קרקע מיעוד נחל וסביבתו למגורים	743
פרק כ': דליפת נפט בשטח הערבה	745
פרק כ"א: בניה ללא היתר על חוף הים	747
פרק כ"ב: הפעלת מסעדה ללא רישוי בשמורת טבע והזמת ביוב ושפכים	749
פרק כ"ג: פגיעה בזכות לעשות שימוש חופשי בחופי הרחצה.....	751
פרק כ"ד: ציד חיה מוגנת	753
פרק כ"ה: פגיעה באור שמש ובנוף	755

757	פרק כ"ו: בניית מבנים בחוף הים
759	פרק כ"ז: הפעלת עסק של מעגן - מנגש ללא היתר
763	פרק כ"ח: בניה בתחום מוכרז של שמורת טבע
765	פרק כ"ט: רוכלות בשמורת טבע באילת
767	פרק ל': דיג בשמורת חוף האלמוגים
769	פרק ל"א: בניה באזור המוכרז כשמורת טבע
771	פרק ל"ב: רוכלות באזור מוכרז כשמורת טבע
773	פרק ל"ג: פגיעה בשמורת טבע
775	חלק י"א: רישוי עסקים ושמירה על איכות הסביבה
775	שער א': מבוא
775	פרק א': כללי
	פרק ב': משמעות המילים "איכות נאותה של הסביבה" בחוק רישוי עסקים
777	שער ב': עניינים שונים
787	פרק א': סקירת חקיקה
789	פרק ב': סוגיות שונות
789	1. מפעל תעשייתי - מתן יעוץ
789	2. הפרעה לדיירים - מופעי בידור, מפעל
	3. אי-קיום תנאי רישיון העסק כפי שנקבע על-ידי המשרד לאיכות הסביבה
791	4. ביטולו של היתר רעלים
792	5. כניסתו של מפעל מתכת לאזור תעשייה
793	6. מדיניות הרשות בנושא איכות הסביבה
798	7. בריאות הציבור
798	8. שיקולים למתן צו הפסקה מינהלי לאחר תיקון מס' 10 לחוק רישוי עסקים
799	9. רישוי לתחנת דלק
800	10. מועדון במרתף בניין - מטרד רעש
801	11. רפת המהווה מקור זיהום
801	12. אחסנת חומרי בניין בחצר העסק
802	13. מועדון קלפים
803	14. אחסנה של דבקים, צבעים וחומרי בניין
803	15. הקמת מוסך באזור המיועד למגורים לפי תכנית המתאר
803	16. אחסון חומרי בניה והחזקת ציוד מכני כבד
803	17. בריכת שחיה
804	18. מועדון, אולם וגן אירועים
804	19. מועדון - ניהול עסק ללא רישיון
805	20. מועדון - הפרת חוקי התכנון והבניה

21.	שפיכת פסולת	807
22.	לול עופות - ניהול עסק ללא רישוי	807
23.	כרייה בלתי-חוקית	809
24.	ניהול בריכה בתנאים תברואתיים לא נאותים	810
25.	גן אירועים ללא רישיון ומפגעי רעש ועוד	813
26.	מפעל בטון - מיטרד סביבתי	814
27.	סיכון אזרחים - אולם שמחות	815
28.	פתיחת עסק בשבת - מיטרד	816
29.	ייצור שמן - רישוי	817
30.	עסק של הסעדה - היעדר רישוי	817
31.	פגמים בהוצאת צו סגירה - טובת הציבור	818
32.	פיצוי בגין מטרד יחיד - הפעלת בית קפה ומסעדה	819
33.	האם מוטלת על המועצה חובה שבדין לפנות את הפסולת הביתית ממפעלה של התובעת	819
34.	מדיניות רשות הרישוי ושיקוליה	820
34.1.	כללי	820
34.2.	התנאות תנאים ברישיון	821
34.3.	הוספת תנאי חדש לרישיון העסק המחייב את העותר להתקין עמודי חסימה ברזל קבועים-החזרת התיק לשימוע בפני הרשות	826
34.4.	תקופת ניהול עסק ללא רישיון ארוכה יחסית	828
34.5.	הפרת הצו השיפוטי	829
34.6.	מדובר בעסק מסוג אטלז, אשר ניהולו ותפעולו כרוך בסכנה לציבור ולבריאותו וניהול עסק מסוג זה מחייב קבלת אישורים מאת הרשויות המוסמכות	829
34.7.	תחנת דלק שהופעלה במשך פרק זמן ממושך ללא אישור רשויות כיבוי האש	830
34.8.	האם החלטת המשיבה נכנסת לגדר מתחם הסבירות, והאם יש מקום להורות על ביטול הצו או שינויו?	830
34.9.	הובלת פסולת ללא רישיון	831
34.10.	אי-קיום צו שיפוטי	831
34.11.	בקשה למתן צו מניעה זמני לאיסור שימוש	832
34.12.	כאשר מדובר במבנה שהוצא לגביו צו הריסה אין מקום להתערב בהחלטת ועדת החריגים או בהחלטה בהשגה	832
34.13.	טיב העסק הדורש אישור של משרד הבריאות, שכן הוא מועד לזיהום	833
34.14.	החלטת המשיבות לא לאשר רישיון עסק במבנה	833
34.15.	הסתמכות על התנאים במפרט האחיד	834
34.16.	חשיפת נהלים הקשורים לרישוי עסקים	835

34.17	ניהול עסק מסוג אולם לשמחות ולאירועים ללא רישיון ... 835
34.18	טיפול לא הולם בגז 836
34.19	ניתנה למבקשים שהות בת 10 חודשים לצורך הסדרת רישיון העסק 836
34.20	בקשה למתן צו איסור פתיחת עסק בימי מנוחה 836
34.21	לא קיים רישיון לעסק שמנהל הנאשם ואף לא הוגשה כל בקשה מטעמו לקבלת רישיון עסק 837
34.22	העסק עתיד להתפנות בחצי השנה הקרובה ומשכך הנאשם לא המשיך בהליכי הרישוי 837
34.23	טענתה החלופית של ב"כ המאשימה לפיה גם אם מדובר בעסק להשכרת דירות הרי יש לראותו כמלון על-פי הערכים שבבסיס החוק רישוי עסקים ועל-פי פרשנות ראויה של הסעיף בצו 838
34.24	משמעותו של רישיון עסק שניתן לנאשמת במקביל לקיומו של ההליך בתיק דן 838
34.25	כאשר מבקש אדם להקים עסק, הוא מחוייב, ורצוי בסיועם של בעלי מקצוע המבינים בתחום, לבצע את כלל הבדיקות הנדרשות כדי להבטיח, כי הוא יכול ורשאי להקים את עסקו במושכר 839
34.26	האם ניתן לקבל את עמדת משרד הבריאות, השוללת התרת שימוש של גן ילדים, בשטח שייעודו "שטח לתכנון מיוחד"? 839
34.27	כאשר מדובר בעסק מסוג אטליז, כמו במקרה דנן, הערך המוגן של שמירה על בריאות הציבור, מחייב כי העסק יתנהל ברישיון 840
34.28	הוצאת פסולת באמצעות עוסק שאינו מורשה לכך 840
34.29	השכרת הווילה לאירועים ומסיבות 841
34.30	המשך פעילותו של העסק מסכנת את שלום הציבור 842